

Motion till riksdagen 2020/21:653

av **Magnus Persson m.fl. (SD)**

Arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformeringen av Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en obligatorisk, skattefinansierad och allmän arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för ersättning vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra 100-dagarsregeln och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka undantagen i turordningsreglerna i LAS och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa behovsprövad arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa lärlingsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga det arbetsmarknadspolitiska programmet Stöd till start av näringsverksamhet från sex månader till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka åtgärderna för personer med funktionsvariation och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett nytt system för omställning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna det nationella självbestämmandet gällande arbetsmarknadsfrågor och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Covid-19 har påverkat alla delar av samhället, inte minst arbetsmarknaden. Vissa branscher har drabbats extra hårt. Sedan pandemins start har närmare 95 000 personer varslats om uppsägning. Många av dessa varsel har omsatts i verkliga uppsägningar och arbetslösheten har ökat hastigt, inte minst för ungdomar. Den nya arbetslösheten har slagit brett och drabbar både yngre, äldre, personer födda i Sverige och utrikes födda. Arbetsförmedlingens prognoser visar att trenden kommer att kulminera först i början på år 2021. Det är inte möjligt att överblicka krisens fulla konsekvenser. Det finns dock goda skäl att anta att det kommer att ske en del strukturförändringar. Redan innan krisen startade pågick en digitalisering som medförde att vissa arbeten höll på att fasas ut. Precis som efter tidigare kriser finns det risk för att vissa arbeten inte kommer tillbaka då krisen har lagt sig, vilket leder till att tidigare anställda måste hitta ny sysselsättning. Många personer kommer att behöva omskola sig. Under denna ovissa och turbulenta tid på arbetsmarknaden vill vi säkerställa att små och medelstora företag har goda villkor samt att löntagarna har ekonomisk trygghet och goda möjligheter till omställning.

Arbetsförmedlingen

Arbetslösheten har ökat kraftigt i spåren av covid-19. Innan pandemin drabbade Sverige var Arbetsförmedlingen inne i en reformering. Sverigedemokraterna har under många år efterfrågat en reformering av Arbetsförmedlingen med syftet att släppa in fler aktörer inom matchningsverksamheten. Den visionen ligger fast, men Arbetsförmedlingens reformering måste ske på ett ansvarsfullt sätt. De privata aktörer som ska axla matchningsuppdraget måste kontinuerligt utvärderas och kontrolleras. Fusk och missbruk måste motverkas. Tillgänglighet till stöd i alla delar av landet måste säkerställas. Arbetsförmedlingen har samtidigt att hantera ett ökat antal arbetssökande och enligt den sista prognosen kommer antalet arbetssökande fortsätta att stiga fram till början på år 2021. Det gäller att ta hänsyn till att landet är i ett krisläge och att vara öppna för att det kan bli nödvändigt att se över takten för reformeringen.

Arbetslöshetsförsäkringen

Sverigedemokraterna har under flera år lyft fram fördelarna med en förstatligad arbetslöshetsförsäkring. Pandemin har tydliggjort flera brister i nuvarande system. Förutom att ett stort antal arbetssökande lämnas helt utan ersättning visar det sig att handläggningstiderna är exceptionellt långa, vilket leder till att arbetssökande lämnas utan den ersättning som de har rätt till.

Att välfärdens skyddsnet ska ge ekonomisk trygghet vid arbetslöshet bör vara lika självklart som att staten står för ekonomisk trygghet vid sjukdom. För att uppnå detta måste arbetslöshetsförsäkringen förstatligas och göras obligatorisk. På så sätt kommer arbetslöshetsförsäkringen till fullo att ingå i statens övergripande välfärdsåtagande och ett större antal löntagare kommer att kunna ta del av försäkringen vid arbetslöshet.

Höjd ersättning vid arbetslöshet

För att ytterligare stärka den ekonomiska tryggheten för löntagarna anser vi att taket i arbetslöshetsförsäkringens inkomstrelaterade ersättning bör höjas från dagens ersättningsnivå. Förslaget är att höja takbeloppet för de första hundra dagarna i arbetslöshetsförsäkringen från dagens 910 till 1 200 kronor per dag. Ökad ekonomisk trygghet ger människor möjlighet att fokusera på arbetssökandet istället för att oro sig över de basala delarna i vardagen.

Återinför möjligheten att geografiskt begränsa sökområdet vid arbetslöshet

För att erhålla ersättning vid arbetslöshet finns en uppsättning krav, varav ett är att den arbetssökande ska söka och ta arbete i hela landet från första dagen i arbetslöshet. I praktiken innebär det att en arbetssökande kan bli tvungen att lämna sin hemort och sin familj för att flytta till en helt annan del av landet.

På ett samhällsekonomiskt plan kan detta möjligen ses som rimligt, men på det individuella och mänskliga planet är det många arbetssökande med familj som upplever detta krav som problematiskt. Kravet påverkar sällan dem som lever i storstadsregionerna, utan konsekvenserna av kravet ser främst de som bor på landsbygden. Vi vänder oss inte emot tanken att man ska flytta till jobben, däremot vill vi ge människor en rimlig chans att i första hand kunna stanna på sin hemort och söka arbete där. Det är inte eftersträvaisvärt att alla ska lämna landsbygden, utan vi vill se en levande landsbygd. Utifrån detta vill vi återinföra möjligheten för arbetssökande att begränsa sitt geografiska sökområde de första hundra dagarna.

Utökade undantag i turordningsreglerna

Ett positivt företagsklimat är avgörande för att kunna nystarta landet efter pandemin. Gynnsamma regelverk för medelstora och små företag är av största vikt eftersom det är inom småföretagen som de nya jobben skapas. Det är också småföretagen som är mest konjunkturkänsliga och det är nödvändigt att stärka deras konkurrenskraft. Enligt dagens regelverk kan företag undanta två anställda från turordningsreglerna. Vi ser behov av att utöka undantagen i turordningsreglerna till fem anställda för små företag med upp till tio anställda. Denna förändring skulle möjliggöra för mindre företag att behålla spetskompetens vid konjunkturedgångar och därmed också öka sin konkurrenskraft när konjunkturen vänder.

Behovsprövad arbetskraftsinvandring

Sverigedemokraterna välkomnar möjligheten att vid behov komplettera den svenska arbetsmarknaden med utländsk arbetskraft. Vår politik för arbetskraftsinvandring utgår från tre principer: tillfredsställandet av arbetsmarknadens behov, möjliggörandet av kompetensutbyte samt värnandet av arbetstagarens villkor.

Den svenska arbetsmarknaden bygger sedan länge på kompetenskonkurrens snarare än låglönekonkurrens. Detta är en ordning som Sverigedemokraterna värnar. Därmed är det för oss en självklarhet att arbetskraftsinvandring ska vara baserad på kompetensbehov. Den svenska arbetsmarknaden ska vara öppen för kvalificerad arbetskraft vars kompetens efterfrågas, men inte för den som vill konkurrera om arbeten genom lägre löner eller acceptering av sämre arbetsvillkor. Med kvalificerad arbetskraft avses i första hand personer med högre utbildning, men också de som på ett godtagbart sätt kan arbeta i yrken som kräver så lång utbildning eller erfarenhet att akuta behov på den svenska arbetsmarknaden inte kan tillgodoses. Arbetskraftsinvandring till andra yrken, där behovet av arbetskraft relativt snabbt går att tillfredsställa genom utbildning och praktik av arbetssökande som redan bor i landet, ska inte tillåtas. Liksom uppehållstillstånd generellt ska arbetstillstånd vara tillfälliga och bundna till faktiskt arbete inom ramen för de villkor som de grundats på. Möjlighet till förlängning ska finnas om arbetsvillkoren fortsatt är uppfyllda, likväl som det ska finnas en möjlighet att återkalla arbetstillstånden i förtid om arbetsvillkoren inte längre uppfylls.

Lärlingsanställningar

Möjligheten att införa en form av lärlingsanställningar ska utredas. Internationellt finns flera olika varianter av framgångsrika former för detta. Möjligheten att skapa en svensk modell behöver ses över utifrån de förutsättningar som finns på den svenska arbetsmarknaden. Detta är extra angeläget på grund av den höga arbetslöshet särskilt bland ungdomar som har uppstått till följd av pandemin. Detta arbete bör ske tillsammans med arbetsmarknadens parter. Utgångspunkten är att de som deltar i denna utbildningsinsats ska kunna kombinera gymnasiestudier med möjligheten att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare. Insatsen ska kunna erhållas efter behov och inte begränsas till någon specifik kategori av arbetssökande. Deltagarnas ersättning ska bestå av en procentsats av den av parterna överenskomna ingångslönen i respektive bransch.

Stöd för start av näringsverksamhet

Så stor andel som 85 procent av dem som beviljas stöd av Arbetsförmedlingen startar företag som de kan livnära sig på. Det är således ett framgångsrikt arbetsmarknadspolitiskt program. Trots programmets goda resultat finns det vissa begränsningar som behöver åtgärdas för att få ett än bättre resultat samt locka fler att ta steget att bli egna företagare. Vi vill uppmuntra till eget företagande, inte minst i spåren av covid-19.

Stödet ges i dag i sex månader. Det vore lämpligare att arbetssökande kan erhålla stödet i 12 månader eftersom det kan ta tid att få igång en fungerande verksamhet. Därför är det önskvärt att regeringen ser över möjligheterna till en sådan förlängning.

Avveckla subventionerade anställningar och andra insatser och program med bristfälliga resultat

Svensk arbetsmarknadspolitik ska präglas av kvalitet, höga resultat och effektivitet. Det ska gå att påvisa kvantifierbara resultat i form av reguljära anställningar. Hade detta kunnat påvisas, så hade det motiverat de årliga miljardbelopp som Arbetsförmedlingen förfogar över. Idag tillåts insatser att fortgå trots att de brister i både kvalitet och resultat. De olika varianterna av subventionerade anställningar utmynnar alldeles för sällan i reguljära anställningar. Det finns även andra insatser och program som har allvarliga brister.

Subventionerade anställningar och andra insatser och program som enbart leder till ytterligare kostsamma åtgärder är inte önskvärda vare sig för individen eller för samhället. Därav är det nödvändigt att avveckla subventionerade anställningar och andra insatser och program med låga resultat som inte leder till reguljära anställningar.

Stöd till personer med en funktionsvariation som medför en nedsatt arbetsförmåga

Funktionsrätt handlar om möjligheten för alla, oavsett funktionsförmåga, att vara delaktiga på samhällets alla områden, till exempel på arbetsmarknaden, i skolan och i offentliga miljöer, på lika villkor. Det är viktigt att alla ska kunna delta på arbetsmarknaden utifrån sin funktionsförmåga. Lönebidrag och andra åtgärder, insatser och program som finns att tillgå för personer med funktionsvariation ska således kvarstå och i vissa delar utökas. Syftet med dessa stöd skiljer sig bitvis åt från stöden som riktar sig till andra grupper, varför kravet om resultat i form av reguljärt arbete inte alltid är aktuellt.

Förbättrade möjligheter till omställning

På dagens snabbt föränderliga arbetsmarknad behövs ett bättre stöd för löntagare som väljer att skola om sig för att fortsätta att vara gångbara, eller öka sin anställningsbarhet, på arbetsmarknaden. Behovet att öka möjligheter till omskolning kommer med största sannolikhet att öka i spåren av covid-19. Det är viktigt att det finns goda möjligheter för yrkesverksamma vuxna att kunna skola om sig.

Arbetsförmedlingen och övriga aktörer inom arbetsmarknadspolitikerna har till stor del förlorat sin omställande kraft. Dessutom är det reguljära utbildningssystemet, inklusive studiefinansieringen, inte anpassat till yrkesverksamma vuxna. För att möjliggöra för denna grupp att delta i utbildning i omställningssyfte behövs fler möjligheter till kortare utbildningsinsatser och påbyggnadsutbildningar. Det behövs också nya möjligheter till studiefinansiering där ersättningen är på en sådan nivå att studier blir möjliga för en redan yrkesverksam vuxen.

Utifrån detta behöver förutsättningarna för ett nytt system som ökar incitamenten och möjligheterna till omställning för yrkesverksamma vuxna utredas. Det vore gynnsamt för både samhälle och individ.

Arbetsmarknaden och EU

Sverigedemokraterna värderar samarbete över nationsgränser och ser positivt på dialog med andra stater i olika former. I dagens globaliserade omvärld är det avgörande att kunna föra dialog inom Europas gränser. Där har EU en viktig roll att spela. Dock är det viktigt för alla nationer att bevara självbestämmandet och den nationella suveräniteten. Det gäller inte minst inom det arbetsmarknadspolitiska området. I dag finns det politiska partier som arbetar för att EU ska få mer inflytande på svensk arbetsmarknad, vilket riskerar att sätta svensk arbetsmarknadskultur i gungning. Detta är något som Sverigedemokraterna kraftigt vänder sig emot. Den svenska modellen har fungerat som ett gott exempel runt om i världen och bygger på att parterna kommer överens om vilka regler som ska gälla på den svenska arbetsmarknaden. Det har historiskt tjänat oss väl. Genom EU:s förslag inom ramen för den sociala pelaren riskerar riktlinjer att på sikt bli tvingande. Genom den sociala pelaren utmanas långsamt vår egen rätt att avgöra vilka regler som ska gälla på den svenska arbetsmarknaden, vilket är ett hot mot den svenska modellen. Sverigedemokraterna är det enda parti som fullt ut värnar om Sveriges självbestämmande och suveränitet.

Magnus Persson (SD)

Ebba Hermansson (SD)

Ludvig Aspling (SD)

Alexander Christiansson (SD)